

Albertas zīdaiņu motorās skalas tulkojums latviešu valodā

Zane Rožkalne, Dace Bērtule

*Rīgas Stradiņa universitāte,
Rehabilitācijas katedra, Latvija
Bērnu klīniskā universitātes slimnīca,
Rehabilitācijas klīnika, Latvija*

Ievads. Motorā attīstība bērna pirmajā dzīves gadā ir viens no indikatoriem vispārējai attīstībai. Līdzko ir identificēta motorā disfunkcija, būtiska ir iespējami ātrāka terapija. Attīstības novērtēšanai nepieciešamas ticamas un pamatotas novērtēšanas metodes. Albertas zīdaiņu motorā skala (AZMS) ir pasaulē labi pazīstama, ērti lietojama un psihometriski pārbaudīta skala zīdaiņu lielās motorās attīstības un terapijas rezultātu izvērtēšanai. Latvijā skala nav tulkota un nav veikta tās psihometrisko rādītāju pārbaude.

Darba mērķis. Veikt Albertas zīdaiņu motorās skalas tulkojumu latviešu valodā un pārbaudīt latviešu valodas tulkojuma ticamību un pamatotību.

Metodes. Iesaistot angļu valodas filologus un sertificētus, bērnu motoro attīstību pārzinošus fizioterapeitus, tika veikta standartizēta procedūra AZMS novērtēšanas protokola un apakšskalu punktu detalizētā skaidrojuma tulkojumam latviešu valodā. Darba grupa (četri sertificēti, zīdaiņu motoro attīstību pārzinoši fizioterapeiti) izvērtēja tulkojuma kvalitāti, apsprieda formulējumu saprotamību un tulkojuma precizēja. Angļu valodas filologs veica AZMS latviskās versijas atpakaļ tulkojumu angļu valodā, otrs filologs salīdzināja abu angļu valodas variantu saskaņotību. Izmantojot tulkoto versiju, tika novērtēta 65 veselu zīdaiņu vecumā 3–12 mēneši lielā motorā attīstība. Novērtēšanu veica divi sertificēti fizioterapeiti. Desmit zīdaiņi ar AZMS tika novērtēti atkārtoti. Visi bērni tika analizēti arī ar Minhenes funkcionālās attīstības diagnostikas (MFAD) lielās motorās attīstības apakšskalām. Lai pārbaudītu AZMS psihometriskos rādītājus, tika noteikta skalas iekšējā saskaņotība, starpvērtētāju ticamība, testa – atkārtotā testa ticamība un konkurentu pamatotība starp AZMS un MFAD novērtējuma rezultātiem – starp katras skalas kopējo rezultātu un starp apakšskalu rezultātiem.

Rezultāti. Pēc standartizētas tulkošanas procedūras ir izveidots terminoloģiski pārbaudīts un klīniski ērti lietojams AZMS novērtēšanas protokols un AZMS apakšskalu punktu detalizēto skaidrojumu tulkojums latviešu valodā. AZMS tulkojumam tika konstatēti šādi ticamības rādītāji: laba skalas iekšējā saskaņotība – *Cronbach Alpha*: vērtētājs A – 0,88, vērtētājs B – 0,89, rādītāji apakšskalās vērtētājam A bija robežās no 0,77 līdz 0,91, vērtētājam B – no 0,79 līdz 0,91, kas liecina par pieņemamu līdz augstu skalas iekšējo saskaņotību; augsta starpvērtētāju ticamība – *ICC* 0,99, apakšskalās – *ICC* 0,92–0,99; augsta testa – atkārtotā testa – ticamība – *ICC* 0,99, apakšskalās – *ICC* 0,98–0,99. AZMS konkurentu pamatotība ar MFAD bija augsta – *Spearman* $r_s = 0,97$ ($p < 0,01$), apakšskalu rādītāji bija robežās no 0,89 līdz 0,97, kas arī liecina par augstu konkurentu pamatotību starp skalām.

Secinājumi. Veicot standartizētu AZMS tulkojumu latviešu valodā, ir izveidota klīniski ērti lietojama skala zīdaiņu lielās motorās attīstības novērtēšanai. AZMS tulkojumam latviešu valodā ir laba skalu iekšējā saskaņotība, augsta starpvērtētāju un testa – atkārtotā testa ticamība un augsta konkurentu pamatotība ar MFAD. AZMS tulkojumam latviešu valodā ir atbilstīgi ticamības un pamatotības rādītāji, lai to varētu izmantot bērnu vecumā 3–12 mēneši lielās motorās attīstības novērtēšanai. AZMS standartizācija atbilstīgi Latvijas zīdaiņu populācijai būtu turpmāko pētījumu mērķis.